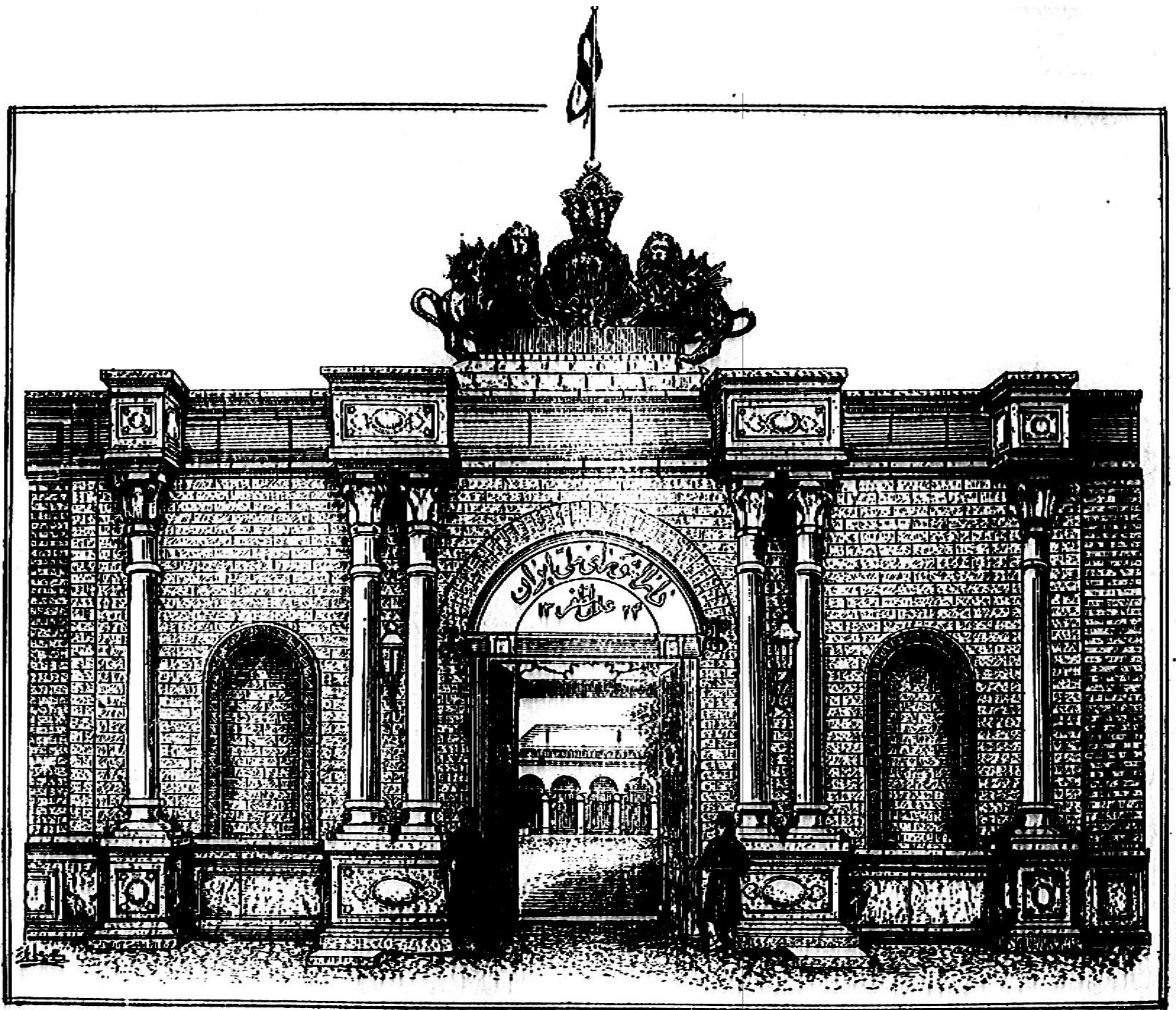

جلسه ۹۳	مذاکرات مجلس	شماره پنجاه و نهم
تاریخ تأسیس آذر ۱۳۰۵ جلسه سه شنبه ۵ اردیبهشت ماه ۱۳۰۶ مطابق ۲۴ شوال المکرم ۱۳۴۵	مندرجات فقط شامل مذاکرات مشروح جلسات مجلس شورای ملی خواهد بود پس از ختم هر جلسه کلیه مذاکرات در بک شماره منتشر میشود. مطبعة مجلس	قیمت اشتراك داخله ایران سالانه ده تومان خارج « دوازده تومان قیمت تک شماره بک قران

پایان جدول

از صفحه	عنوان	الی صفحه
۱۱۷۳	سوال آقای مهدوی از آقای معاون وزارت فواید عامه راجع به ایذات راه و راه سازی خراسان و جواب آقای معاون	۱۱۷۴
۱۱۷۵	سویب مرخصی آقایان: بهبهانی - عباس میرزا - جوان شیر - نظام مافی	۱۱۷۷
۱۱۷۷	اعلام اسامی اعضای منتخبه برای کمیسیونهای پارلمانی	
۱۱۷۸	تقیه شور استب بخبر کمیسیون بودجه راجع بمطالبات شنیدر کروزو فرانسوی	۱۱۹۲

مذاکرات مجلس

دوره ششم تقنینیه

صورت مشروح مجلس سه شنبه ۵ اردیبهشت ماه ۱۳۰۶ مطابق ۲۳ شوال المکرم ۱۳۴۵

جلسه ۹۳

(مجلس دو ساعت و ربع قبل از ظهر برپاست آقای)
 (مرئضی قلیخان بیات نایب رئیس تشکیل گردید)
 (صورت مجلس بکشنه سوم اردی بهشت را)
 (آقای بنی سلیمان قرائت نمودند)

غائبین با اجازه جلسه قبل
 آقابان: حاج آقا رضا رفیع - روحی - میرزا حسینخان
 موقر - دشتی - اقا سید ابراهیم ضیاء - حشمتی -
 محمدآخوند - عطاءالله خان بالیزی - سلطان محمد خان عامری

غائبین بی اجازه جلسه قبل
 آقایان: علیخان اعظمی - عباس میرزا - حاج حسن
 آقا ملک - حاج غلامحسین ملک
 دیر آمدگان با اجازه جلسه قبل
 آقایان: مرتضی قلیخان بیات - حائری زاده -
 میرزا ابراهیم خان قوام - میرزا محمد تقی بهار - حاج
 میرزا مرتضی - محمود رضا - یحیی خان زنگنه
 دیر آمدگان بی اجازه جلسه قبل
 آقایان: سهرابخان ساکینیان - ملک ایرج میرزا پور
 تیمور - میرزا ربیع خان جهانشاهی
 نایب رئیس - در صورت مجلس اعتراضی نیست؟
 (گفته شد خیر)
 نایب رئیس - صورت مجلس تصویب شد
 بعضی از نمایندگان - دستور.
 نایب رئیس - آقای مهدوی

مهدوی - بنده در اینموقع از حضور آقای معاون
 وزارت فوائد عامه استفاده کرده و قبلاً يك تشکری از
 وزارت فوائد عامه راجع به يك کتابچه که در آنجا راجع
 به راه ها چاپ کرده و نشر داده اند میگویم که خیلی
 خیلی خوب است. برای اینکه معمولاً ما از يك
 شهری به شهری که میرفتیم باید توی راه به پرسیم
 که آقا چند فرسخ آمده ایم؟ چند فرسخ مانده است؟
 راه چقدرش شوسه است؟ چقدرش نیست؟ ولی حالا
 نایکدرجه مکفی میتواند این کتابچه با اطلاعات بدهد
 ولی در عین حال دو سه فقره بنده در این کتابچه
 دیدم که بنظر بنده ناقص آمد. یکی اینکه می
 نویسند يك میلیون و نیم عایدات مالیات راه است که این
 يك میلیون و نیم را برای ساختمان راه ها تعیین کرده اند
 در صورتیکه مطابق اطلاعاتی که بنده دارم مابین سه
 میلیون و چهار میلیون عایدی مالیات راه ها است که
 در دوره پنجم تصویب کردیم. و بنده نمیدانم چه شده
 است که اینجا يك میلیون و نیم نوشته شده است. از

پیرار سال خرج شده بکلی از بین می رود. ولی این را
 اگر ده فرسخ را ساخته بودند و برای محافظت آن
 ده فرسخ هم يك مقداری باقی گذارده بودند بهتر بود.
 مثلاً برای راه خراسان پنجاه هزار تومان اعتبار نوشته اند
 بنده و نمایندگان خراسان خیلی بیشتر میل داریم و
 راضی هستیم که بروند يك قسمت راه بسازند که
 لا اقل دو فرسخ راه داشته باشیم. این ترتیب بکلی کار
 را فلج میکند. بنده همانطور که عرض کردم از حضور
 آقای معاون وزارت فوائد عامه استفاده میگویم و عرض
 میگویم که آن قانون را که تصویب شده که مکلف هستند
 نصف عایدی مالیات راه را در هر کجا خرج خود راه
 بکنند بموقع اجرا بگذارند راه خراسان يك اهمیتی برای
 مملکت و واردات مملکت دارد که اگر آن راهی که از
 دزداب به خراسان است ساخته شود و درست نگاهدارند
 يك عده زیادی از شیعیان و مسلمانان هندوستان برای
 زیارت عتبات از این راه می آیند و میروند و بنده تصور
 میگویم بعد از یکی دو سال شاید دو میلیون. سه میلیون
 پنج میلیون پول به مملکت ما میآورند و خرج میکنند
 بنده يك چیز زیادی تقاضا نمیکنم از وزارت فوائد عامه
 بنده عرض میگویم اولاً صورت آن يك میلیون و نیم را
 بیاورند و معلوم کنند با اینکه بین سه میلیون و چهار
 میلیون عوائد مالیات راه است چرا يك میلیون و نیم
 برای ساختن راه ها تخصیص شده است و باقی مالیات
 صرفه جوئی نشود و اگر هم میشود در خزانه
 مملکت بعنوان مالیات راه صرفه جوئی بشود
 که در سال بعد خرج ساختن راه بشود نه اینکه امسال
 سه میلیون که عاید شده است يك میلیون و نیم آنرا
 خرج بکنند و بقیه را بعنوان صرفه جوئی بگذارند در
 خزانه دولت. خیر. باید بقیه اش را هم خرج نگاهداری
 راه بکنند. ثانیاً برای راه خراسان معین کنند که چقدر
 عایدات دارد و چقدر نصف اقل آن است که باید خرج
 شود و آن را به يك ترتیبی که ده فرسخ بیست فرسخ

راه میشود با آن ساخت بکمرته بسازند که
 پول مملکت که برای ساختن راه است و به این زحمت وصول
 میشود تفریط نشود.

معاون وزارت فوائد عامه - راجع به سؤال نماینده
 محترم بنده تصدیق میگویم يك مدتی است به تاخیر افتاده و
 بطور اختصار خاطر محترمشان را متذکر میگویم همانطور
 که ملاحظه فرموده اند سالنامه که از طرف اداره طرق
 انتشار پیدا کرده برای همین است که نمایندگان محترم کاملاً
 مطلع به وضعیت راهها و بودجه راهها بشوند که اگر
 نظریاتی دارند یا انتقاداتی به اصل قضیه یا طرز رفتار دارند
 بفرمایند که دولت و وزارتخانه مربوطه هم مطلع بشوند به
 عقیده بنده در این کتابچه کاملاً وضعیت اداره طرق و مخارج
 آن و صدی چند (به اصطلاح) که به میز نشین حقوق
 میدهند تمام اینها در آن کتابچه هست بنابر
 این خیلی اسباب خوشوقتی است که اگر در این قسمت
 عملیات اداره طرق يك اشکال و اشتباهاتی است نمایندگان
 محترم تذکر بدهند و البته اصلاح خواهد شد. در اینجا
 همینطوریکه فرمودند يك میلیون و نیم در سال گذشته
 بودجه اداره طرق بوده است و اینکه میفرمایند سه
 میلیون یا چهار میلیون مالیات راه بوده و باج راه
 بوده است صحیح است ولی صورتیکه مالیه داده است
 قسمت وزارت فوائد عامه برای راه ها میشود یکمیلیون
 و نیم زیرا برای سایر مصارف از قبیل بلدییه ها و مؤسسات
 خیریه که در قانون منظور شده است آنها را هم منظور
 کرده اند و يك میلیون و نیم در حساب فوائد عامه
 گذارده اند. در امسال شاید يك مبلغی زیاد تر باشد
 و يك میلیون و هشتصد هزار تومان برای راه ها داده
 شود. البته اصل آن صورت را ممکن است بفرستیم برای
 کمیسیون بودجه که آقایان مطلع شوند. و البته وظیفه وزارت
 مالیه بود که آنرا زود تر میفرستاد برای کمیسیون.
 وقتی که آن کتابچه را ملاحظه فرمائید می بینید که
 اساساً راه هائی که الان این مملکت دارد با بودجه

که برای آن تخصیص داده شده چندان تناسبی ندارد. یعنی راه‌هایی که تقاضا میشود ساخته شود و راه‌هایی که ساخته شده و درست است اگر با بودجه فعلی بخواهیم آنها را مرمت کنیم و در آنها عملیاتی بکنیم نتیجه خوبی بدست نمی آید. مجبوریم با از راه‌های شوسه شده صرفه جوئی کنیم و صرف راه‌های جدید بکنیم یا باید راه‌های شوسه شده را ترمیم کرد و از راه‌های جدید صرف نظر نمود. در هر صورت در آن کتابچه بخوبی روشن است که ما چقدر راه داریم و مطابق اصول علمی هم معلوم شده است که برای مرمت راه‌های شوسه شده چقدر خرج لازم است و احداث راه جدید هم کیلومتری چقدر خرج دارد در قسمت خراسان که فرمودند (یعنی ناحیه شش) وقتی که نماینده محترم سؤال کردند بنده از اداره مربوطه سؤال کردم يك راپورتي دادند که بنده خلاصه اش را به عرض نمایندگان محترم میرسانم. در ناحیه شش که عبارت باشد از خراسان راه‌هایی که هست از این قرار است مشهد باجگیران سی و سه فرسخ. قوچان لطف آباد هفده فرسخ. مشهد دزداب صد و پنجاه فرسخ. مشهد سبزوار سی و هفت فرسخ. جمعاً دویست و شصت و هفت فرسخ آنوقت بودجه سالیانه ناحیه مزبور در هذه السنه (که ۱۳۰۵ بوده) عبارت است از نود و يك هزار و دویست و سیزده تومان و يك قران. این راپورتي است که خود اداره طرق میدهد و يك مبلغ دیگر هم باز برای تعمیرات تخصیص داده اند. در اینجا باز نماینده محترم مجدداً مراجعه به کتابچه فرمایند و مبلغی را که برای ۱۳۰۶ برای مخارج راه تعیین شده تطبیق فرمایند و اگر قانون هم تصریح داشته باشد که برای این مصرفها چقدر باید خرج شود تذکر بدهند البته اقدام و تخصیص داده میشود. در این قسمت که میفرمایند راه‌هایی را که میخواهند بسازند قبلاً برآورد کنند بعد بسازند این فکر خیلی صحیحی است و وزارت فوائد عامه هم این نظر را داشته است و اگر هم نشده است مربوط به این

نایب رئیس -- چند فقره خبر از کمیسیون عرایض رسیده است قرائت میشود.

(بشرح ذیل خوانده شد)

آقای بهبهانی نماینده محترم بواسطه گرفتاریهای شخصی از تاریخ اول اردیبهشت ۱۳۰۶ لغایت يك ماه تقاضای مرخصی نموده اند کمیسیون تقاضای ایشان را تصویب و خبر آن را به مجلس شورای ملی تقدیم میدارد

نایب رئیس - رأی میکنیم به راپرت کمیسیون آقایانیکه موافقت قیام فرمایند.

(اغلب برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. راپرت مرخصی آقای عباس میرزا

(بشرح آتی خوانده شد)

شاهزاده عباس میرزا نماینده محترم بواسطه کسالت مزاج از تاریخ ۲۹ اردیبهشت بازرده روزه تقاضای مرخصی نموده کمیسیون تقاضای ایشان را تصویب و خبر آن را به مقام مجلس مقدس شورای تقدیم میدارد

عمادی - بیست و نهم اردی بهشت که هنوز نیامده است.

نایب رئیس - (خطاب به مخبر کمیسیون عرایض) بیست و نهم است بانوزدم

میرزا بدالله خان نظامی - از تاریخ بیست و نهم فروردین است.

نایب رئیس - رأی گرفته میشود به راپرت کمیسیون بااصلاح بیست و نهم اردیبهشت به بیست و نهم فروردین آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند. (اغلب برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. خبر مرخصی آقای جوانشیر.

(بشرح آتی خوانده شد)

آقای جوانشیر نماینده محترم برای استفاده از آبهای معدنی و مسافرت به اروپا جهت معالجه از تاریخ بیستم تیرماه لغایت مدت سه ماه تقاضای مرخصی نموده اند اینک کمیسیون تقاضای ایشان را تصویب و خبر آن را به مجلس مقدس شورای ملی تقدیم میدارد

نایب رئیس - رأی گرفته میشود باین خبر آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند.

(اکثر برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. خبر مرخصی آقای نظام مافی.

(بترتیب ذیل خوانده شد)

آقای میرزا محمد علی خان نظام مافی نماینده محترم برای مسافرت به بوشهر از تاریخ نهم اردیبهشت ۱۳۰۶ لغایت دو ماه تقاضای مرخصی نموده اند کمیسیون تقاضای ایشان را تصویب و خبر آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

نایب رئیس - آقای کازرونی

کازرونی - بند غرضم مخالفت نیست زیرا تبعیض نباید قائل شد ولی بنده خواستم از این موقع استفاده کنم و در تحت عنوان مخالفت يك عرایضی بکنم. خوب است مجلس مقدس حقیقتاً راجع به این قضایا يك نظری اتخاذ کنند این مرخصی ها که می خواهند و اجازه‌هایی که می گیرند اولاً به بینیم این اجازه ها که می خواهند میروند عقب کارهای خصوصی

که می خواهند میروند عقب کارهای خصوصی

با عمومی اگر کارهای عمومی است یا اینکه برای معالجه است صحیح و الا اگر برای امور شخصی است و برای تربید پول و مال و زوت و سرکشی به زراعت و فلاحه و املاک و این قبیل کارهای شخصی است باید دید که باید بروند کارهای شخصی را انجام دهند پول هم بگیرند!! بعلاوه در وزارتخانهها حالا حق باطل کار نداریم سالی یکماه مرخصی قائل شده اند که به اعضاء داده شود خوب است راجع به آقایان و کلاء هم همینطور منظور شود که سالی یکماه مرخصی داده شود. بنده نمی گویم آقایان بروند. خبر. بروند ولی این پول چندان خوش مزه و گوارا نیست این است عرایض بنده.

جلائی - خیلی هم گواراست.

نایب رئیس - آقای نظامی

میرزا بدالله خان نظامی - بنده هیچوقت انتظار نداشتم که آقای کازرونی يك فرمایشاتی بفرمایند که تقریباً برخلاف قانون باشد....

افسر - کجا خلاف قانون است.

نظامی - هر يك از نمایندگان محترم مطابق قانون حق سه ماه مرخصی دارند....

افسر - مطابق کدام قانون.

نظامی - نباید ثبات وزارتنامه را مدرك قرار بدهند که چون او یکماه مرخصی دارد آقایان نمایندگان هم یکماه مرخصی داشته باشند و البته تصدیق میفرمایند که آقای نظام مافی لابد گرفتاری دارند ولو شخصی هم باشد گمان نمیکنم دو ماه مرخصی که ایشان خواسته اند مجلس و نمایندگان محترم از تصویب آن خود داری کنند. البته باز هم بسته بنظر مجلس است.

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

زوار - بنده با کفایت مذاکرات مخالفم.

نایب رئیس - بفرمائید

زوار - عرض کنم که ما مسؤول حفظ بیت المال مسلمان

هستم از يك دينار تا ميليونها. همان اندازه كه البته تصديق ميكنم قانون اجازه ميدهد مرخصي داده شود. انصاف و مروت هم لازم است. آقاي نظام ماني تشریف می برند برای کارهای شخصی بسیار خوب ولی دیگر ملت مجبور نیست به ایدان پول بدهد. حالا درست است قانون معین کرده

افسر - کی قانون معین کرده است .
نایب رئیس - راجع بکفایت مذاکرات صحبت کنید .

زوار - چون مسئله بودجه است و به ایشان حقوق میدهند از این نقطه نظر نمائیم کاملاً رعایت کنند و چون این مسائل کاملاً رعایت نمیشود از اینجهت بنده با کفایت مذاکرات مخالفم .

نایب رئیس - رأی میگیریم به کفایت مذاکرات آقایانیکه موافقت قیام فرمایند .
(اغلب برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد . رأی گرفته میشود به راپورت کمیسیون . آقایانیکه موافقت قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد . کمیسیونهای که در جلسه قبل انتخاب شده نتیجه آرائی که معین شده است قرائت میشود .

(بشرح ذیل قرائت شد)

کمیسیون قوانین عدلیه : آقایان : مدرس - آقامیرزا ابراهیم اشتیائی - آقا زاده خراسانی - آقا شیخ محمد علی نابت حقنویس - غلامحسین میرزا - امام جمعه اهر - جهانشاهی شریعت زاده - باسائی - عمادی - آبه الله زاده اصفهان کمیسیون امور خارجه - آقایان : دکتر مصدق - تقی زاده - میرزا حسنخان وثوق - میرزا عبدالله خان وثوق امیر تیمور کلای - اسعد بختیاری - نفع الاسلامی - عباس میرزا - کی استوان - اعتبار - دیوان بیکی - فرشی

کمیسیون فوائد عامه - آقایان : فرمند - حاج امین اصفهانی - عراقی - دادگر - ملک ارانی - شیروانی کی استوان - نگهبان - کازرونی - عصر انقلاب - زوار کمیسیون قوانین مالیه - آقایان : فهیمی - دولتشاهی امام جمعه شیراز - سلطان محمد خان - ذوالقدر - روحی ملک مدنی - فرمند - نفع الاسلام بروجردی - افشار امامی

کمیسیون پست و تلگراف - آقایان : بنی سلیمان - والی زاده - نجومی - ساکینیان - ملک ابرج میرزا - وزیری .

کمیسیون داخله - آقایان : اسفندیاری - میر ممتاز دکتر سنک - لبقوئی - حاج شیخ بیات - دادگر - حاجی علی اکبر امین - آقا زاده سبزواری - اسکندری آقا علی زارع - اسکندر خان مقدم - امیر اسدالله خان عامری .

کمیسیون نظام - آقایان : سالار اشرف - میر ممتاز ابراهیمی - ملک ابرج میرزا - نوبخت - وزیری .

کمیسیون معارف - آقایان : مفتی - طاهری - نوبخت ساکینیان - محقق - معظمی - بهار - حاج آقا حسین فومنی - آقا حسین آقایان - طلوع - میرزا عبدالحسین .

نایب رئیس - دو نفر یعنی يك نفر از کمیسیون قوانین مالیه و يك نفر از کمیسیون فوائد عامه اکثریت حاصل نکرده اند . بعد باید عوض آنها انتخاب شود . آقای روحی

روحی - عرض کنم در موقعی که خواستند انتخاب کنند بنده برقای خودم عرض کردم بجای بنده دیگری را در نظر بگیرند و با اظهار تشکر از آراء آقایان از کمیسیون قوانین مالیه مستعفی هستم و مقرر دارید دو نفر انتخاب شود .

نایب رئیس - آقای ملک ابرج میرزا ملک ابرج میرزا - بنده هم استعفا کرده بودم در کمیسیون پست و تلگراف بنده را انتخاب فرمایند از نظام هم

استعفا میدهم
نایب رئیس - آقای فومنی فومنی - بنده با تشکر از آراء آقایان که بنده را انتخاب فرموده اند از کمیسیون معارف استعفا میدهم .

نایب رئیس - کسری اعضاء کمیسیون ها در جلسات بعد تعیین خواهد شد دستور لایحه شنیدر کروزواست
بعضی از نمایندگان - لایحه راه آهن .

نایب رئیس - لایحه راه آهن چون راپرتش حاضر نیست لایحه شنیدر کروزر مقدم است . مذاکره در کلیات است .

امامی - اجازه میفرمائید ؟

نایب رئیس - درچه خصوص ؟

امامی - چون راجع باین مسئله هنوز رأی گرفته نشده که جزو دستور شود .

نایب رئیس جزو دستور بود اگر پیشنهادی راجع بدستور دارید ممکن است بفرمائید والا جزو دستور است . آقای حائری زاده

(حاضر نبودند)

نایب رئیس - آقای دکتر طاهری دکتر طاهری - نماینده دولت که آقای وزیر مالیه باشند حاضر نیستند . حالا اگر آقایان حاضرند بنده عرایض را عرض میکنم

نایب رئیس - نماینده دولت حضور دارند .

معاون وزارت فوائد عامه - نماینده محترم فرمایشاتی دارند بفرمایند البته جواب عرض میشود -

دکتر طاهری - عرایض بنده در کلیات این لایحه راجع باین است که این ادعا چون راجع به سنوات خیلی قبل است که شاید متجاوز از بیست و سه چهار سال است لذا باید يك دقتی لازمی بشود که کاملاً حقانیت

و مطالبات طرف را اثبات بکنند چنانکه در کمیسیون بودجه مکرر و چند روز متوالی برای این مسئله دقت و رسیدگی شد و معلوم شد دوسیه اینکار ترتیب منظمی ندارد و بطوریکه خود دولت هم در کمیسیون اظهار داشت اوراق مختلفه را راجع باین موضوع از وزارتخانه های مختلف جمع آوری کرده اند و برای اثبات این مدعا از اسناد و دوسیه ها هم بالاخره آنطوری که کمپانی نوشته بود طلبش را ثابت نمیکرد يك عده اجالات و اخلاعات را هم نشان میداد که معلوم نمیشود تمام آنچه که فروش کرده بدولت داده یا نداده . اگر چه برای رفع این شبهات يك کلانی پیشنهاد شد و در ماده اضافه شد که رسیدها را بگیرند و قبض بگیرند و اینها ولی معذک چون مطلب مهم است و ممکن است يك لواحق و يك سوابقی باشد و اینها يك سابقه بشود بعقیده بنده باید دقت زیادی بشود که ما حقیقه هر قدری که مدیون هستیم بهرکس بدهیم ولی نه اینکه اینقدر خوش حساب باشیم که هر کس هرچه ادعا میکند بدهیم . بعلاوه يك چیزی در این لایحه در خبر کمیسیون بود که این مسئله موهم این میشود که در اصل تصفیه حساب هم يك مساعه شده باشد زیرا بعد از اینکه قراردادی شده بین دولت و کمپانی قرار شده که این ادعا را از قرار هر صد فرانک چهار تومان و چهار قران بپردازیم در صورتیکه الان هر صد فرانک چهار تومان و هفده شاهی است در این تعبیر هر صد فرانک سه قران و سه شاهی فرانک را علاوه قیمت کرده اند و تقریباً سی هزار تومان تفاوتش میشود . اگر چنانچه ما حالا که داریم پول را تعبیر میکنیم اضافه پول بدهیم موهم این است که اصل مطلب هم يك چیز کثرتی بوده و مساعه کرده ایم . شش میلیون بوده ما هشت میلیون کرده ایم . بعقیده بنده این باید اصلاح شود که فرانک را ما بنرخ روز بدهیم یعنی مقداری را که حالا ما باید بدهیم به نرخ روز بدهیم و آن قسمت را هم که سال بعد باید بدهیم آن

را هم بنرخ روز بدهیم اگر چهار تومان است چهار تومان پنج تومان است پنج تومان این بود که بنده در این موضوع برای اینکه این نظریات اصلاح و تأمین شود مخالفم.

نایب رئیس - پیشنهادی از آقای احتشام زاده رسیده است قرائت میشود

(بشرح آتی خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم لایحه فروش خالصجات جزو دستور شود.

یک نفر از نمایندگان - آقای احتشام زاده حاضر نیستند.

خطیبی - بنده قبول میکنم.

نایب رئیس - توضیح بدهید.

خطیبی - عرض کنم اولاً وزیر مسؤل این کار وزیر مالیه است که تشریف ندارند. ثانیاً چون مخالفین این لایحه کاملاً متقاعد نشده اند و بدوسیه کاملاً مراجعه نکرده اند که متقاعد بشوند این است که بنده پیشنهاد میکنم از دستور خارج شود مجدداً برود به کمیسیون بودجه آقایان مخالفین بروند آنجا دوسیه را مطالعه کنند دومرتبه بیاید جزو دستور و بهمین مناسبت هم پیشنهاد میکنم که لایحه فروش خالصجات جزو دستور بشود.

مخبر - عرض کنم هر لایحه در مجلس يك عده مخالف دارد يك عده موافق. بالاخره باید مخالفین مخالفتشان را بکنند رأی منفي بدهند موافقین هم اظهارات خودشان را بکنند رأی مثبت بدهند بنده معنای ناخیر را نمی فهمم چیست! برای چه ناخیر بشود؟ آقایان مخالفند يك ورقه آبی بدهند ردش بکنند مقصود از ناخیر انداختن يك لایحه چیست. بالاخره باید يك قضائاتی اینجا گفته بشود که کمیسیون بودجه بداند نظریه آقایان چیست و قضاوت کند ناخیر قضیه را بنده کن نمیکنم صلاح باشد.

نایب رئیس - رأی میگیریم باین پیشنهادی که آقای

خطیبی توضیح دادند آقایان موافقین قیام فرمایند.
(عده کمی برخاستند)

نایب رئیس - تصویب نشد. چون این لایحه ماده واحده است لهذا يك شور خواهد داشت یعنی شور در کلیات و ماده یکی است ماده قرائت میشود بعد مذاکره می شود.

(ماده واحده بشرح ذیل خوانده شد)

ماده واحده - مجلس شورای ملی بوزارت مالیه اجازه میدهد که پس از اخذ قرار داد مضای دولت وقت مورخه اول اوت ۱۹۰۵ از بابت خرید اسلحه و اسناد خزانه که در آن تاریخ از بابت قیمت این اسلحه ها صادر شده بشرحیکه در مواد قرار داد در کمیسیون بودجه ملاحظه شده و دریافت اسناد تحویلی تمام اسلحه بدولت ایران از کمپانی شیندر کروزو و رسید وصول تمام طلب مبلغ هشت میلیون فرانک کاغذ بقیه مطالبات کمپانی شیندر کروزو فرانسوی را از بابت بودجه ۱۳۰۶ و ۱۳۰۵ بدو قسط یکی چهار میلیون و هفتصد و پنجاه هزار فرانک و دیگری سه میلیون و دویست و پنجاه هزار فرانک از قرار هر صد فرانک چهار تومان و چهار قران به پردازد

نایب رئیس - آقای افشار

بعضی از نمایندگان - ایشان موافقتند.

نایب رئیس - آقای طاهری مذاکره کردند حالا ایشان جواب میدهند.

افشار - موقعی که این لایحه در کمیسیون بودجه مطرح شد جدی ترین مخالفین این لایحه بنده بودم و آقای آقا سید یعقوب علت مخالفت ما هم مبتنی بر يك اطلاعات صحیحی نبود بلکه از روی سماعات بود که در اطراف این لایحه شنیده بودیم. از طرف کمیسیون بودجه يك سو کمیسیون معین شد که بروند دوسیه مربوطه باین کار را تحت دقت و مطالعه بگیرند و راپرت بدهند و برای اینکه ما دو نفر کاملاً با این لایحه مخالف بودیم ما را از طرف کمیسیون بودجه برای عضویت در سو کمیسیون معین کردند و

خود آقای بیات هم عضو ناک سو کمیسیون بودند و تشریف داشتند دوسیه را من البدو الى الختم با تمام مراسلاتی که بین دولت ایران و سفارت فرانسه رد و بدل شده است ما خواندیم مع التأسف باید تصدیق کرد که مخالفت ما هیچوجه صحیح نبوده و حقانیت کمپانی برای ما ثابت شد. حالا در اطراف این معامله يك استفاده هائی از خارج شده است مربوط به کمپانی نیست. کمپانی بیست و دو سال قبل يك معامله با دولت ایران کرده است در پنجم اوت ۱۹۰۵ و دولت ایران در آن موقع از دولت دیگری هم بکفدری اسلحه و مهمات جنگی خریداری کرده است کمپانی شیندر کروزو نه فقط آن مقدار اسلحه را که فروخته در بنادر ایران تحویل داده و رسیدهای گمرکی را در دست دارد بلکه اسلحه را هم که در اطریش خریداری شده پول آن را هم این کمپانی داده است. بعلاوه يك شخصی را از طرف دولت ایران مأمور کرده اند که برادر آقای امیر اعلم است (آقای مظفرخان) که در آن موقع مأمور بوده است که این اسلحه ها را تحویل بگیرد و ضمناً آنچه اطلاعات راجع بطرز استعمال این اسلحه ها است تحصیل کند بالغ بر سه هزار تومان مخارج این شخص را هم باز شیندر کروزو داده است. از مجموع طلب خودش کمپانی معادل سیصد و هفتاد هزار فرانک تا بحال در یافت داشته است و در این مدت مذاکرات و اصرار خودش را قطع نکرده است راجع بوصول و ایصال طلب خودش و همیشه با دولت ایران يك مذاکرانی داشته و همیشه هم تقاضا میکرده که این پول را بدهید و از طرف دولت هم البته همیشه يك جوابهائی داده شده است و يك مراسلاتی رد و بدل شده است و ما هیچوقت يك سندی در دوسیه ندیدیم که اعتراضی از طرف دولت ایران شده باشد بر علیه ادعای کمپانی. پس کمپانی مسلماً طلب دارد و آقایان مخالفین هم در ظرف این مدت ممکن بود (دوسیه در دسترس آقایان بود) تشریف ببرند دوسیه را به طوری که سایر مخالفین رفتند و مطالعه کردند

و موافق شدند و ادعای کمپانی را تصدیق میکنند این آقایان مخالفین هم عوض اینکه اینجا تشریف داشته باشند فقط اعتراض بکنند که ما مطالعه نکرده ایم ممکن بود تشریف ببرند در کمیسیون بودجه اسناد و اوراق مربوطه به این کار را که صورت منظم و مرتبی دارد مطالعه کنند. اگر رد کردن یا مخالفت کردن با طلب يك کمپانی خارجی ایجاد يك وجهه برای يك عده میکند بنده تصور میکنم که در عین حال وجهه ملی و حیثیت يك دولتی را هم از بین میبرد. اگر ما به يك دولتی مدیون باشیم و طلب آنها هم مسلم باشد علت ندارد ما زربار يك طلب ثابتی زویم در صورتیکه ما تأسیس راه میکنیم روز بروز روابط اقتصادی و سیاسی و تجارتنی ما با دول مستحکم تر میشود باید حیثیت و آبرو و درست حسابی خودمان را در بازار های دنیا ثابت کنیم و الا برویم يك معامله در خارج بکنیم و حالا برای اینکه یکمذمت متهادی داده نشده است زبر طلب مردم بزنیم بنده تصور میکنم این رویه خوب و مستحسن برای يك ملت نیست و این طلبی که کمپانی با دولت بمبلغ هشت میلیون فرانک امروز قطع کرده اگر موافق قرار دادی که با دولت ایران داده شده بخوانند صدی چهار به این مبلغ در ظرف این مدتی که مانده تنزیل ببندند بالغ بر نه ملیون فرانک تنزیل این مبلغ میشود در صورتیکه امروز دولت ایران بیش از هشت ملیون متضمن و متعهد دادن این پول نیست و اصل طلب با فرانک طلا بوده ' فرانک طلا را اگر امروز با فرانک معمولی مطابقه کنیم بیست میلیون فرانک کاغذ می شود و بعلاوه صدی چهار هم در ظرف بیست و دو سال تنزیل این پول را باید داد و مطابق مطالبی که قبلاً عرض کردم از روی اسناد و مدارکی که در دست است کلیه اسلحه و اشیائیکه از کمپانی شیندر کروزو خریداری شده است تماماً در بنادر جنوب تحویل دولت ایران شده است و این شرحی که از طرف کمیسیون بودجه آمده

اگر آقایان درست مطالعه فرموده باشند تصدیق خواهند فرمود که بالاخره مجلس يك اعتباری به دولت میدهد که دولت ایران آن اسناد و مدارکی که در دست کمپانی است آن اسناد را بگیرد و این مبلغ را متدرجاً به کمپانی بپردازد.

اگر در ضمن پرداخت مدلل شد که خیر کمپانی طلب خودش را گرفته و ادعایش باطل است و يك اشخاصی مثلاً ذبدخل و ذی نفع بوده اند در این موضوع ممکن است از طرف مجلس يك کمیسیون منتخبی آن اشخاص را تحت محاکمه بکشند و در صورت ثبوت يك تقصیری آنها را مجازات کنند.

نایب رئیس - پیشنهادی از طرف آقای عامری رسیده قرائت میشود.

(بشرح ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم در موضوع دعوی شنیدر کروزر يك کمیسیون خاصی عبارت از نمایندگان فراکسیونها تشکیل شود و باین اسناد کاملاً مراجعه نمایند

نایب رئیس - آقای عامری

امیر اسدالله خان (عامری) - اولاً کلمه فراکسیونها را بنده از این پیشنهاد اسقاط میکنم، از شعب نوشته شود. از بدو آمدن این لایحه به مجلس بنده با هر يك از آقایان نمایندگان که مذاکره کردم دیدم که يك نظر صحیح صائبی نسبت به تمام دعوی کمپانی ندارند. يك قسمت را تصدیق میکنند و يك قسمت را تصدیق نمی نمایند به اینجهت بود که بنده پیشنهاد کردم برای اینکه رفع این سوء تفاهم بشود از هر شعبه دو نفر معین شود و رسیدگی به اسناد و مدارک کمپانی بکنند بعد اطلاعاتی که بدست می آورند به عرض مجلس مقدس برسانند تا در این باب تصمیم ثانوی گرفته شود.

نایب رئیس - آقای شریعت زاده

شریعت زاده - بنظر بنده پیشنهاد و پیچیدگی ها

نیکه در این کار بعمل میآید صلاح نیست. اولاً در این موضوع تحقیقاتی که کمیسیون بودجه و کمیسیون فرعی کرده است بنظر بنده خیلی جامع الاطراف و کامل است، خلاصه این است که يك مؤسسه، يك شخص قانونی، طرف معامله با يك دولتی شده است و بموجب يك اسنادی که به اهضاء دولت استت طلب دارد و البته باید طلب او پرداخته شود. - الا اگر بگوئیم که کمیسیون بودجه در تحقیقاتی که کرده قصور کرده است و تحقیقات کاملی نکرده، این دلیل میخواهد. بنظر بنده کمیسیون بودجه و کمیسیون فرعی هر دو تمام وظائف خودشان را در تحقیقات عمیق راجع به این موضوع بعمل آورده اند و بنا بر این دیگر بنده قائل نیستم که يك کمیسیونهای دیگری در این باب معین شود یا از شعبات اشخاصی معین بشوند که تا خبری در این باب حاصل شود.

نایب رئیس - رأی می گیریم به پیشنهاد آقای عامری آقایان موافقین قیام فرمایند.

(معدودی برخاستند)

نایب رئیس - تصویب نشد. آقای کازرون

بکنفر از نمایندگان - حاضر نیستند

نایب رئیس - آقای عمادی

عمادی - بنده متحیرم از اینکه آقایان اینقدر اصرار دارند برای گذشتن این امر. برای اینکه يك امری که بیست و دو سال بیشتر است که نگذشته و هیچجده و نوزده سال است که پارلمان بوده و وکلا هم بوده اند و این امر هم هر ساله مطرح بوده...

بکنفر از نمایندگان - پول نداشتند.

عمادی - آقا به عذر بی پولی که نمیشود. استمهال میکردند عذر بی پولی غیر از گذراندن يك امری است، ممکن بود بگذارند بعد استمهال کنند. شما هم اگر فرمایشی دارید بعد بفرمائید و ما امروز به طرح شدن بدایتی و گذشتن

از کمیسیون بودجه به این آسانی و بدون اینکه مدارک و آنچه وارد است و اعتراضاتی که بر این امر میشد ملاحظه کنیم و به این سهولت بخواهیم به سیصد هزار و خردۀ تومان برای این موضوع رأی بدهیم. کما میگویم که خارج از همه چیز باشد ولی چنانچه یکی از امور عادی بود و محقق بود البته باید حفظ مقام دولت را بکنیم و دین دولت را بدهیم اما این را نمیشود از امور عادی تلقی کرد و این يك امری است که بیست و دو سال همینطور در بوته اجمال بوده است. بنا بر این بنده بایشتهاد آقای خطیبی موافقم و با گذشتن این موضوع مخالفم و خوبست در این موضوع دقت کاملی بشود و موجب اطمینان قلوب نمایندگان بگردد که رأی بدهند فقط قصد بنده این است.

نایب رئیس - آقای فرمند

فرمند - بنده قبل از اینکه موافقت خودم را عرض بکنم يك مقدمه در این باب عرض میکنم. ملت ایران در ازمنه گذشته در تاریخ خودش که در دنیا منتشر است بواسطه عظمت قدیمی ثابت کرده که همیشه به تعهدات خودش خیلی مقید بوده است...

بعضی از نمایندگان - حالاً هم هست.

فرمند - اصولاً ایرانیها در تاریخ نشان داده اند که خیلی خوش قول و يك اخلاق پهلوانی داشته اند و هیچوقت در تعهدات خودشان سستی نداشته اند در زمان حاضر هم از طرف ما ایرانیها هیچوقت يك سستی در تعهداتمان نشده است و گاهی يك دلیلی پیدا میشود که بعضی وقتها بعضی معاملات ما يك پیچیدگی پیدا میکنند و علتش هم این است که آن اشخاصیکه با ما میخواهند معامله کنند عوض اینکه از در وارد شوند گاهی از پنجره وارد میشوند این است که در معاملات گاهی يك پیچیدگی پیدا میشود و بطوریکه بنده استنباط کرده ام در بدو معامله شنیدر با دولت ایران در آن زمان آن سوء ظنی که برای بعضی از آقایان تولید شده این است که در آن

موقع دلالهای طرفین معامله را از پنجره وارد کرده اند و الا خود معامله يك معامله نیست که عیب مهمی داشته باشد که ما امروز تردیدی داشته باشیم. يك تفنگ و توپی خریده ایم و قریب بیست و چهار سال است استفاده میکنیم و بنده حالا کاری ندارم باین که دلال های آن زمان معامله را از پنجره وارد کرده اند و پیچ انداخته اند ولی در هر صورت این پیچ و گره بالاخره باید باز شود و کارخانه شنیدر کروزر هم از ما طلبکار است و ما هم باید این طلب را بدهیم حالا يك اختلافات و پیچ هائی در این ازمنه پیدا شده است خوب همین بیست و دو سال معطلی کافی است برای این که چرا دلال ها معامله را از در وارد نکرده اند و از پنجره وارد کرده اند و بنده معتقدم باینکه همانطور که ما همیشه در تاریخ خودمان با خلفان نشان داده ایم این دفعه را هم صرف نظر از آن پیچ هائی که در بدو امر شده است بکنیم و باز هم بتعهدات خودمان وفا و پایداری کنیم و این وجهی را که بکارخانه شنیدر بدهکاریم بدون تردید فوری رأی بدهیم. آقای عمادی فرمودند تحقیقاتی لازم است این مسئله همین طور که فرمودند مورد تحقیق رجال ما واقع شده و از اول مشروطه تا بحال نظر باینکه پول نداشته ایم بدهیم رجال ما نتوانستند این قضیه را حل کنند و در کمیسیون بودجه دوره پنجم و گویا دوره چهارم هم مطرح بوده است و در این دوره هم مطرح شده و بنده از اغلب رجال موثقان مثل آقای مستوفی - الممالک شنیده ام که ما بدهکاریم و باید بدهیم حالا تا بحال پول نداشته ایم یا چه بوده است که مانده است و پیشرفت نکرده چه عرض کنم و این کمیسیون بودجه هم که امروز هیچجده نفر هستند این هم از اشخاصی هستند که طرف اعانده هستند که انتخاب شده اند اینها هم مطالعه و دقت و تحقیقات لازم را کرده اند و بنده معتقدم که زیاد تر از این تغلل برای دولت و ملت ایران خوب نیست و معتقدم که اگر يك چیز کوچکی هم در بدو امر

واقع شده است ما از آن صرف نظر کنیم و رأی بدهیم باین لایحه و این وجه پرداخته شود برای این که ما واقعاً بده کار هستیم و لازم است که ثابت کنیم که همیشه مجلس شورای ملی موافقت دارد به اینکه واقعاً اگر دیونی دولت دارد که صورت حقیقت دارد و جنبه هائی دارد که میشود قانونی تصور کرد بپردازد.

رئیس -- آقای فیروز آبادی

فیروزآبادی - بنده هم با فرمایشانیکه آقای عمادی کردند موافقم نظر باینکه این يك امریست که نسبت بایران يك اندازه مهم است و لازمه اش این است که فرد فرد و کلاً از بدو این امر ناختم آن مطلع بشوند و بدانند که چه قدر کمرنگه اند و چه قدر داده شده است و چه قدر آن مانده و اطمینان کامل در این باب پیدا کنند و بعد از اطمینان کامل يك قراری در این باب داده شود و ضمناً هم متذکر میشوم که خود دولت فرانسه هم يك بده کاربهائی بدولت آمریکا و دیگران دارد و همان طوریکه آنها با دیگران کردند خو بست با ایرانیها هم همانطور رفتار کنند و اینقدر سخت گیری نکنند و در این حسابی که اصل و فرعی درست معلوم نشده است بنده مخالفم که بدون تحقیقات کامله بيك سبصد و پنجاه هزار تومانی که تقویم کرده اند رأی داده شود

معاون وزارت فواید عامه -- در اینجا نمایندگان محترم راجع باین لایحه نظریات خودشان را اظهار فرمودند ولی بنده در بین این نظریات منتظر بودم که اطلاعات جامعتری که نتیجه مطالعات دوسیه باشد (که اتفاقاً خود بنده هم مطالعه نکرده ام) اظهار بشود ولی متأسفانه اظهار نشد یعنی تمام يك کلیاتی بود و گفته نشد که این طلب اینقدر هست یا نیست یا این قسمت و این قراردادها اینطور بوده یا نبوده است و فقط يك اظهار بسیار صریحی بود که بنده یادداشت کردم آقای طاهری فرمودند و آن

این بود که دین را باید داد ولی ادعا را نباید داد و این حرف بسیار عالی است که شخص، اجتماعات دولت همه اینها باید دین حقیقی را که در واقع دین است بدهند و ادعاها و حساب سازها و فورمول بازها را بقول یکی از رفقا ندهند. در اینجا يك مسئله دیگری هم هست که در خارج هم بنده دوسه دفعه شنیدم که يك سوء تفاهمی تولید شده و بنده خیلی میل دارم که این سوء تفاهم رفع شود و آن این است که گفته میشود امر این مسئله در اطرافش خیلی صحبت بشود برای اعتبارات مالی ما در خارجه بد است ولی بنده آن را توضیح دادم و حالا هم تکرار میکنم و آن این است که تمام تصویبها و اعتبارات موقتی که مجلس آمد و تصویب شد دیگر هیچ تزللی ندارد ولو اینکه آن قسمت ها هم برای ما ضرر داشته باشد ولی تزلزل مال وقتی است که هنوز مجلس نیامده باشد و این مسئله را باید در تمام جاها اعلان کنیم که تمام چیزهائی که به مجلس بیاید و تصویب شود دیگر تزللی ندارد. حالا چه قرار داد باشد. چه مجلس گول خوره باشد. دیگر تزلزل ندارد که برای حیثیات ما يك چیزهائی در خارج تولید بکنند البته نمایندگان محترم در اطراف قضایا بحث میکنند و این مباحثات دلیل بر این نیست که دولت با نمایندگان بجوانند اعتبار خودشان را ضایع بکنند. این مطلب نیست وقتی که مجلس تصویب کرد آنوقت دیگر حرفی در بین نیست. حالا برویم باصل موضوع. بنده با کمیسیونهای که آقای عامری میخواهند و همین طور با کمیسیونهای دیگر مخالفم و معتقدم که در این لایحه دو روز سه روز بحث کنند مذاکراتهم کافی نشود برای اینکه تمام برون بدوسیه مراجعه کنند و به بینند و آن جاهائی را هم که می بینند اشتباه است برون بیاورند و در اینجا اظهار کنند و مطلب را روشن نمایند و آنوقت که روشن شد تکلیفش را معلوم کنند. اما اینکه تمام به ماست مالی (چنانکه بدست سال است ماست مالی است) بگذرد این برای يك مملکتی خوب

نیست و برای حیثیت ما بد است حالا هم بساز تا فردا به بینیم چه میشود! بالاخره تفصیل همان مثل هائی است که ما داریم و خوش آیند نیست. بلی این قبیل چیزها را نباید زود گذرانند بلکه باید بحث کرد و بلا تردیدم نباید رای داد باید خیلی هم بحث و دقت کرد و البته يك نماینده که میخواهد در تحت وجدان خودش بيك لایحه هشت میلیونی رای بدهد باید مطالعه هم بکند و البته آنوقت خیلی شادمان هم هست از اینکه يك رای صحیح داده است بنا بر این کان میکنم که بهتر این است آقایان نمایندگان که اطلاعات کافی دارند و اطلاعاتشان بیشتر است مثل آقای افشار با سایر آقایان برای ما توضیح میدهند و نباید وهم داشت که چطور هشت میلیون را بدهیم اگر نیست نباید داد ولی اگر بود و ثابت و مدلل بشود که هست بایستی داد. بنا بر این بنده عقیده ام این است این مذاکراتیکه در اینجا بطور کلی میشود که از يك طرف تعهد است و باید داده شود و از طرف دیگر هم خبر چرا این پول را بدهیم این از هر دو طرف دلایل مست است و همانطور که عرض کردم باید بروند و دوسیه را ملاحظه فرمایند و الان هم آقایانی که دوسیه را دیده اند توضیحات میدهند بحث و مطالعه می کنند چند روز هم طول میکشد و مسئله میگردد ولی رجوع بکمیسیون یا خارج شدن از دستور و افتادن در کولوار مجلس اینها خوب نیست. بنا بر این خوبست نمایندگان محترمی که دوسیه را خوانده اند و مطالعه کرده اند روی آن اسناد و مدارک مذاکراتی بکنند و البته مجلس هر تصمیمی اتخاذ بکند مطاع است

رئیس -- آقای فرهمند

فرهمند - عرضی ندارم

رئیس -- آقای احتشام زاده

احتشامزاده - بنده قبل از اینکه در این موضوع عراضی عرض کنم تا گزیرم از اینکه يك مقدمه را بمرض آقایان برسانم با وضعیتی که در این مملکت از

حیث فقر و فاقه هست البته نمایندگان محترم و مجلس شورای ملی کاملاً باید مراقبت کنند در اینکه مخارجی را که میپردازند يك مخارجی باشد که کاملاً حقیقت داشته باشد و يك وجوهی بی جهت از خزانه فقیر این مملکت داده نشود. و این مراقبتی است که البته نمایندگان همیشه داشته اند و بنده خواستم تذکر بدهم که در این موضوع بخصوص هم باید دقت کرد که وجه بیخودی داده نشود. در موضوع مطالبات و دعاوی که کمپانی شنیدر کروزو راجع بفروش اسلحه میکند چند مسئله هست که گفته میشود و بعضی ها اظهار اطلاع قطعی میکنند و البته ما هم حق داریم که در این موضوع با سوء ظن قضیه را تلقی کنیم و سعی و دقت کنیم که حقیقت امر بر ما کشف و محقق شود و بی جهت يك پرداختی را اجازه ندادیم. من جمله اشخاص مطلعی اظهار میکنند که در ازمنه گذشته آنچه که طلب حقیقی کمپانی بوده است پرداخته شده و يك حساب سازبهائی کرده اند و شاید دو مرتبه میخواهند يك پولهائی بگیرند. البته يك مملکت فقیری که قادر به نادبه مخارج ضروری خود نیست مقتضی نیست بيك خرجی که گفته می شود حساب سازی شده یا یکمرتبه پرداخته شده و دو مرتبه بيك اشخاصی میآیند و بيك وسائلی فراهم میکنند که بيك وجهی از خزانه دولت پرداخته شود بپردازد.

موضوع دیگری که بنده شخصاً در این قضیه شنیده ام و اسباب سوء ظن شده این است که شنیده ام بيك اختلاسات و حیف و میل هائی نسبت بحسابه این کمپانی و خرید اسلحه شده و در هر صورت بنده شخصاً معتقد نیستم این قضیه را باین سهولت و بدون اینکه بيك رسیدگی کاملی بشود بیائیم اجازه بدهیم بيك مخارجی و بيك پول گزافی از خزانه این مملکت بیچاره فقیر که که اوضاع زندگانی افرادش معلوم است و وضعیت دولت هم از حیث امور مالی و اقتصادی معلوم است بشود. بعلاوه بيك مسئله دیگر هم هست و آن این است که از این قبیل

دعای واهی نسبت به خزانه ابران خیلی زیاد است و بنده میترسم از اینکه در اینموقع اگر بیائیم این دعوی را بپردازیم این پرداخت يك آئیه خطرناکی برای ما تهیه بکند و ما را بیک محظورانی در يك مطالبات واهی دیگری بیندازد و با این مذاکرانی که در اطراف مطالبات کپانی شنیدر میشود بنده شخصاً موافق نیستم .

مخبر - اینکه در این جا غالباً در بعضی مسائل مالی فقر مملکت را دلیل میآورند عرض میکنم قطع نظر از اینکه ما يك مملکت فقیری نیستیم ولی بالاخره گفتن يك چنین مطلبی جز اینکه طبقات فقیر را بخودمان متوجه بکنیم چیز دیگری نیست بعضی از نمایندگان - (صحیح است) فقر بالاخره دلیل نمیشود برای اینکه کسی بده کاری خود را ندهد. مثلاً بنده ده تومان از آقای احتشام زاده قرض کردم دین هم هست بعقیده من ایشان پول نقد نوي جیبشان ندارند ممکن است از قالیچه شان دین خودشان را بدهند این دلیل نمیشود که چون پول ندارند نباید دین خودشان را بدهند

یک نفر از نمایندگان - بعکس فرمودید مخبر - اجازه فرمائید. بنا بر این در درجه اول فقیر نیستیم و بنده تکذیب میکنم فرمایشات آقا را و در درجه دوم هم اگر قدری فقیر باشیم و کسی از ما طلب کار باشد باید طلبش را بدهیم. دیگر اینکه نماینده محترم اول مخالفتی بودند که داخل اصل موضوع شدند و از کلیات خارج شدند و يك مسائلی را جمع به متن قضیه فرمودند اساساً هم باید همینطور باشد آنچه را که شنیده اند بگویند. فرمودند کلیه مطالبه کپانی شنیدر کروزو داده شده و يك حساب سازهای شده. ولی دوسیه و اسنادی که ما دیدیم دلیل بر این است که این مسموعات آقا صحیح نیست زیرا آنچه که از دوسیه میشود فهمید شاید يك کمی از سیصد هزار فرانك تجاوز کرده باشد آن پولی که در مقابل دوسه میلیون فرانك داده شده و تقریباً سیصد و هفتاد و چهار هزار

فرانك میشود که داده شده و ما این را از روی دوسیه پیدا کرده ایم که مسلماً بقیه این طلب داده نشده ولی بالاخره باید يك چیزی را فهمید که ما این اسلحه را که خریدیم بنرخ آن روز چقدر بوده است و این اسلحه وارد مملکت ما شده و از كمرک ما عبور کرده و بوزارت جنگ ما تحویل داده شده است یا نه؟ اگر این مسئله مسلم شد که باید پولش را داد و این دیگر گفتگو ندارد. و این هم که میفرمایند سابقه میشود برای مسائل دیگر این بکلی هیچ شباهتی با هم ندارد تفنگ خریدن با يك دعاوی واهی هیچ شباهت ندارد. ما يك قدری پول داده ایم تفنگ و توپ و اسلحه خریده ایم يك قدری را هم سند داده ایم بقیه پول را هم باید داد. از داخله میخریدید باید بدهید. از خارجه میخریدید باید بدهید يك دولتی که معامله میکند باید تمهید خودش را محترم بشمارد. اشخاصی هم که با ما معامله خرید و فروش می کنند هیچ ربطی بدعاوی سیاسی با غیر سیاسی ندارد. اینکه فرمودند اختلاساتی شده است. اولاً چون مدرکی در دست نیست بنده بهموظنان خودم نمی توانم تهمت اختلاس بزنم فرضاً هم خدای نخواسته اختلاس شده باشد بکمیانی چه ربطی دارد؟! کپانی برای اینکه يك اشخاصی اختلاس کرده اند باید از طلبش بگذرد؟! مختلس را باید محاکمه کرد معج او را هم باید برید. اختلاس را که نسبت بکمیانی نمیدهید کمیانی شنیدر کروزو یکی از کمیانی های معروف دنیا مثل (کروپ) و سایر کمیانیهای معظم دنیا است و صحت اعتبار او هم محل هیچ تردید نیست و معاملاتش هم همیشه صحیح است و این نسبت را هم نمیتوانید باو بدهید. شما آن دلال را میفرمائید. بالاخره مملکت هم که اختلاس نکرده ممکن است يك دلالتی این وسط اختلاس کرده باشد. آن دلال را بنده هم موافق هستم با جناب عالی که بیاورند محاکمه کنند و چندین برابر

جزئی چندان اهمیت ندارد ولی این لایحه خیلی مهم است و سیصد و پنجاه و دو هزار تومان میخواهند از خزانه مفلوک مملکت پول بدهند البته آقایانیکه میخواهند رأی بدهند باید از روی عقیده و فکر و اعتماد رأی بدهند در اینصورت بعد از صحبت دو نفر گفتن اینکه مذاکرات کافی است بنده مخالفم و خوبست آقایان اجازه فرمائید آهائی که رفته اند و دوسیه را مطالعه کرده اند عراضی عرض کنند بعد رأی بکفایت مذاکرات گرفته شود نایب رئیس - رأی گرفته میشود بکفایت مذاکرات آقایان موافقین قیام فرمایند.

(عده قلیلی قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب نشد.

بعضی از نمایندگان - تنفس

نایب رئیس - اجازه میفرمائید چند دقیقه تنفس داده شود.

جمعی از نمایندگان - صحیح است

(در اینموقع جلسه برای تنفس تعطیل و بفاصله سه ربع ساعت مجدداً ریاست آقای پیرنیا تشکیل گردید)

رئیس - راجع بخر کیمسیون بودجه نسبت بمطالبات شنیدر کروزو که موضوع مذاکرات امروز است دو فقره پیشنهاد رسیده و چون راجع بدستور است باید تکلیفش معلوم شود (بشرح ذیل خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم لایحه کپانی شنیدر از دستور امروز خارج شود تا مخالفین و موافقین دوسیه این کار را بدقت مطالعه نموده و اظهار عقیده نمایند.

(حاج میرزا مرتضی)

رئیس - آقای حاج میرزا مرتضی

حاج میرزا مرتضی - چون اغلب نمایندگان محترم دوسیه این کار را کاملاً مطالعه نفرموده اند و آقای معاون وزارت فوائد عامه فرمودند این اظهارانی که

آن ازش بگیرند تا اقل کسی دیگر در معاملات خارجی زود اختلاس کند و اینکه آقایان میفرمایند باید قلم بپلم رسیدگی کنیم این صحیح است ولی عدم رسیدگی آقایان دلیل بر تاخیر يك موضوعی نمیشود شاید شما دلتان بخواست رسیدگی کنید این جا پشت تریبون میفرمائید میخواهیم رسیدگی کنیم ولی از این اطاعت که بیرون رفتید میروید پی کار خودتان. الان ده روز است از آن مرتبه که این موضوع در دستور بوده تا بحال کدام يك از آقایان مخالفین رسیدگی کرده اند؟ فقط آقای مدرس از بنده پرسیدند که دوسیه این کار کجا است و تحقیقاتی فرمودند چون آن دفعه مخالف بودند ولی سایرین را بنده اطلاع ندارم که رفته باشند دنبال این کار و رسیدگی کنند و در هر صورت رسیدگی کردن تمام افراد يك مجلسی این از جریان کار خارج است پس بالاخره دولت و کمیسیون معنائش چیست؟! شما اگر بخواهید بودجه کل مملکتی را قلم بپلم بروید رسیدگی کنید که ببینید حقوق فلان ثبات را میدهند یا نه پس معنی اعتماد بدولت چیست؟! بنده مخصوصاً در این قبیل مواقع معتقدم که باید اعتماد مجلس نسبت بدولت معلوم شود. اعتماد دولت راجع بمسائل عادی نیست بلکه راجع بمسائل غامضه است و البته اگر بيك دولتی اعتماد دارید و طرف وثوق است این جور چیزها را که میآورد و رسیدگی هم کرده است باو رأی میدهد و الا که هیچ.

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

نایب رئیس - مذاکرات کافی است؟

امامی - بنده مخالفم.

نایب رئیس - راجع بعدم کفایت مذاکرات فرمایشی

دارید؟ فرمائید

امامی - آقایان خوبست که لوائح را بگفتاری ام و غیر امش را از یگدیگر تشخیص بدهند. لوائحی جزئی هست که عادی است البته در آن مذاکرات

میشود از روی يك اطلاعات كاملی نیست و چون بنده عقیده ام این است که تصویب يك وجه هنگفتی بدون مطالعه ممکن نیست زیرا ممکن است رأی داده شود و در صورتیکه تمام طلب معین نیست یا رد شود و حال آنکه ممکن است يك مبلغی کمپانی طلبکار باشد از این جهت بنده پیشنهاد کردم که این لایحه امروز از دستور خارج شود تا آقایان مخالفین در خارج دوسیه این کار را مطالعه بفرمایند و همه آقایان از روی بصیرت رأی خودشان را بدهند و دانسته مخالفت یا موافقت کنند

معاون وزارت فوائد عامه - در این قسمت همانطور که قبلاً مذاکره شد بعقیده بنده خروج از دستور نتیجه نخواهد داشت منتهی در این جا باید آقایان مجال داده شود که يك تحقیقاتی بنمایند خود بنده در کولوارجلس دنبال تحقیقات این قضیه رفتم و تحقیقات کامل کردم مثلاً الان خود آقای تقی زاده از موافقین جدی این قضیه شده اند و وقتی که پشت تریبون تشریف میاورند و مذاکرات میفرمایند البته آقایان از قضیه مطلع خواهند شد. و بالاخره سایر آقایان هم که يك اطلاعاتی دارند نظریات خودشان را اظهار میکنند و مطلب روشن میشود و در اینصورت لزومی پیدا نمیکند که به کمیسیون بروند. بالاخره این کار در این جلسه تمام نخواهد شد و مجلسه دیگر خواهد افتاد و در این بین مانعی برای مطالعه آقایان نخواهد داشت و مجالی خواهد بود که آقایان وقت خودشان را بفرمایند ولی خروج از دستور ضرورتی ندارد. خویش بگذارند این لایحه حالا مطرح شود مخالفین نظریات خودشان را بگویند. موافقین هم اطلاعات خودشان را اظهار میکنند بعد البته قضاوتش با مجلس است.

رئیس - عده برای رأی کافی نیست.
مخبر - (پس از چند دقیقه تأمل) عده برای مذاکره ظاهراً کافی باشد. اگر آقای حاج میرزا مرتضی التفات بکنند و پیشنهاد خودشانرا پس بگیرند خیلی خوبست. از آنوقت تا حالا يك ساعت گذشته و اگر مذاکره

کرده بودیم مطلب روشن شده بود.

حاج میرزا مرتضی - ممکن است عجلتاً بنده پیشنهاد را پس بگیرم بعد در پایان مذاکرات عراضم را عرض کنم.

رئیس - از این قبیل پیشنهاد یکی دو فقره دیگر هم هست.

مخبر - آقایان هم پس میگیرند.

رئیس - پیشنهاد آقای فیروز آبادی قرائت می شود و بعد از دادن توضیح بهر دو در يك موقع رأی میگیریم.

(بشرح ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم حساب کمپانی را من البدو الى الختم طبع شده و بین نمایندگان توزیع شود بعد از آن مذاکره در مجلس بشود و مجلس رأی خودشرا بدهد

رئیس - آقای فیروز آبادی

فیروز آبادی - چون مدتی است حساب کمپانی مانده بعضی ها هم خواستند بروند در کمیسیون يك تحقیقاتی بکنند باز رفتند و با اگر هم رفته اند چیزی نفهمیده اند از این جهت بنده عقیده دارم که این دوسیه (باصطلاح) از اول تا آخر طبع و بین آقایان نمایندگان توزیع شود تا يك وقت کاملی در آن بشود و بعد مذاکرات در اطراف آن بعمل آید تا عن بصیرت رأی داده شود.

رئیس - آقای شریعت زاده

شریعت زاده - اگر درست وقت شود پیشنهاد آقای فیروز آبادی مثل پیشنهاد آقای حاج میرزا مرتضی است چون اطلاعات کافی ندارند برای تحصیل اطلاعات کافی ضرور میدانند که کلیه اسناد مربوط باین کار یعنی صورت حساب و دوسیه این امر طبع و توزیع شود. بنظر بنده اگر ما قدری نظامات پارلمانی را رعایت کنیم و مقرراتی که در نظامنامه هست مراعات نمائیم خیلی خوب است و این عمل برای این است که مطالعات بعمل آید و اگر

میرزا مرتضی - آقایان موافقین قیام فرمایند.
(چند نفری قیام کردند)

رئیس - تصویب نشد. پیشنهاد آقای امیر اسدالله خان (اینطور قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم که لایحه دعوی شنیدر کرورز برای مدت ده روز از این تاریخ از دستور خارج شود که هر يك از نمایندگان بتوانند به کمیسیون رفته و مطالعات عمیق در اسناد و طرز این طلب یا دعوی بنمایند و در مجلس بیابند که هر يك از روی بصیرت مخالفت و موافقت خود را نموده و تکلیف این کار معلوم شود.

رئیس - آقای امیر اسدالله خان

امیر اسدالله خان (عامری) توضیح مفصلي در این باب ندارم. مطلب همان طوری است که عرض کرده ام چون این لایحه چندین مرتبه از دستور خارج شده و این خوب نیست بهتر این است که از این تاریخ تا مدت ده روز فرصت داده شود تا در این باب هر کس که میخواهد رسیدگی کند برود در کمیسیون و اسناد و دوسیه مراجعه نموده و اطلاعات لازمه بدست آورد تا آقایان علی بصیرت رأی خودشان را بدهند و بیش از این در عهده تعویق نیفتد.

رئیس - آقای شریعت زاده

شریعت زاده - بنده کم کم همچو استنباط میکنم که مقصود بعضی از آقایان اقدام در تکمیل مطالعه نیست. بلکه مقصود تأخیر است. زیرا اگر نظر در این بود که در این لایحه يك مطالعات عمیق تری بشود الان بیست و پنج روز است که این لایحه طبع شده و در این مدت ممکن بود این کار را بکنند. در مطالبی که راجع بحیثیت مجلس و تأمین اعتبار و معرفی و خوش حسانی مملکت ضرورت دارد ماهه روزه نباید امروز فردا کنیم و این روزه صحیح نیست و همان طور که در موقع پیشنهاد آقای فیروز آبادی توضیح دادم و عرض کردم البته هر نماینده مکلف است که برود و بدوسیه و اسناد

مراعات نظامات و مقررات را بکنیم هیچ این مشکلات پیش نیاید و از طرف دیگر رعایت این نظامات ما را بطرف سرعت عمل جریان میدهد. از وقتی که این لایحه طبع شده شاید تا حالا بیست روز بیست و پنج روز گذشته باشد. ما هم مطابق قانون مکلف بودیم که از آنروز تا حالا مطالعه کنیم و اگر اوقسی در کاری بینیم برویم در کمیسیون مربوطه مراجعه کنیم. و اگر بنا باشد مؤسسات فرعی مجلس یعنی کمیسیونها را بر نشان طرف اعتماد مجلس نباشد این به عقیده بنده کار مشکلی است و تصور نمیکم صلاح در این باشد که در این قبیل موارد با اینکه اصل قضیه متضمن این درجه از تفصیل نیست ما اینقدر وارد جزئیات شویم. يك اسلحه خریده شده است. مجموعش هم يك عدد را تشکیل میدهد. يك مقداری از وجهش هم پرداخته شده است و يك مقدار دیگرش باقی است. راپرتی هم بموجب اسناد داده اند. حالا هر يك از ما که تصور میکنند این راپرت کمیسیون ناقص است باید بروند مطالعه کنند. ما باید خود مان در موقع رجوع کنیم. حالا هم تصور نمیکم این کار امروز تمام شود. ممکن است مذاکرات بکنیم تا جلسه دیگر آقایان وقت خواهند داشت و ممکن است بروند مطالعات خودشان را بکنند. طبع و توزیع يك دوسیه که بیست سال است جریان دارد کار سهل و آسانی نیست.

رئیس - رأی گرفته میشود به پیشنهاد آقای فیروز

آبادی - آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند
(معدودی قیام کردند)

رئیس - تصویب نشد. رأی میگیریم به پیشنهاد آقای حاج میرزا مرتضی راجع بخروج از دستور... جمعی از نمایندگان - ایشان استرداد کردند حاج میرزا مرتضی - حالا که عده کافی است رأی بگیرند.

رئیس - رأی گرفته میشود به پیشنهاد آقای حاج

مربوطه باین کار مراجعه کند و مطالعات بدست آورد. ولی وقتی که رفت و این کار را نکرد مثل این است که يك حقی را از خودش فوت کرده بعلاوه معلوم نیست که این لایحه امروز بگذرد و ممکن است بماند برای جلسه بعد. ممکن است آقا بروند و مطالعات خودشان را بفرمایند و سایر آقایان هم که اطلاعات کافی دارند. با هر کس که بنده صحبت کردم دیدم اطلاعات کافی دارد

رئیس - رأی میگیریم به پیشنهاد آقای امیر اسدالله

خان آقایان که قابل توجه میدانند قیام فرمایند
(چند نفری قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد. پیشنهاد آقای وزیری.

(بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم راجع بدوسیه کمپانی از طرف مجلس پنج نفر برای رسیدگی بدوسیه مربوطه انتخاب شود که کاملاً بجزئیات رسیدگی کرده و عقیده خودشان را بعرض مجلس برسانند.

رئیس - آقای وزیری

میرزا حسینخان (وزیری) - چنانچه خاطر آقایان مسبوق است همه آقایان در این موضوع يك اطلاعات کاملی ندارند و لازم است يك اطلاعاتی بدست آورند و چون فرد فرد آقایان نمی توانند بروند مراجعه کنند از این جهت بنده پیشنهاد و استدعا کردم که پنج نفر از طرف مجلس معین شود و باین کار رسیدگی بکنند.

مخبر - بنده می خواهم از نماینده محترم گله رکتم زیرا هجده نفر که طرف اعتماد مجلس بوده اند باین دوسیه رسیدگی کرده اند. آن پنج نفر کیست که میخواهید انتخاب کنید؟! مقصود آقا را از این پنج نفر بنده نمیدانم!

رئیس - رأی میگیریم باین پیشنهاد آقایانیکه تصویب می کنند قیام فرمایند.

(چند نفری قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد. دراصل موضوع صحبت می

شود - آقای یاسائی

یاسائی - موافقم.

رئیس - آقای آفشار

افشار - موافقم.

رئیس - آقای مدرس

مدرس - يك قانونی در آن دوره گذشت راجع به طلبکاران داخلی و آن این است: برای اینکه دولت دیون نایبه داخلی را باتباع داخله در تحت ترتیب منظمی تأدیه نماید مجلس شورای ملی به وزارت مالیه برای پرداخت قروض فوق الذکر و برای دادن جائزه های مربوطه بآن قروض چهار میلیون و دوست هزار تومان اعتبار میدهد به ترتیبی که مقتضی است بین طلبکاران داخلی که (طلب آنها از طرف وزارت مالیه تصدیق و برای پرداخت آن از طرف مجلس شورای ملی اعتبار تصویب شده باشد) تقسیم کرده و نایست سال از ابتدای سنه ۱۳۰۵ سالیانه دوست و ده هزار تومان درجزر بودجه مملکتی منظور و مطابق نظامنامه مخصوص که وزارت مالیه تهیه خواهد کرد قروض دولت را تأدیه نماید. يك همچو قانونی از مجلس گذشت. طلبکاران هم تقریباً دو دوره این جا متحصن بودند تا این قانون گذشت و تمام مقامات را طی کرد فقط نظامنامه که باید در مالیه تأسیس شود از قراری که شنیده ام برای این که بیست ساله باید داده شود يك نظامنامه ترتیب داده شده و شنیده ام که قرعه میکشند مثلاً من که یکی از طلبکاران دولت هستم و هزار تومان می خواهم قرعه میکشند اگر باسم يك تومان افتاد باید بر دارم. دیگری باسمش ده تومان بیفتد ده تومان بر میدارد. بنده همه فرمایشاتی که آقایان فرمودند تصدیق میکنم و موافق هستم با اینکه ما باید خوش حساب باشیم و البته طلب مردم را هم باید بدهیم. و خیلی از این کار متشکر هستم.

من يك نفری که این جا هستم هیچ راضی نیستم باین که کسی يك دینار طلب داشته باشد چه داخله چه خارجه. حتی بنده عقیده ام این است که اگر ما بدهی داشته باشیم ولو اینکه طرف هم هیچ نگوید باید خودمان برویم در خانه طرف و در بزنیم و باو بگوئیم بیا و یکشاهی طلبت را بستان. خدا حافظ. ما باید این جور طلب را بدهیم. دو دوره طلبکاران داخلی اینجا بودند. مذاکرات شد. مجلس هم تصویب کرده که حق آنها داده شود و همچو قرار دادیم که بیست ساله بان ها بدهیم الان سه سال است که گذشته است. مالیه هم نظامنامه برای این کار مینویسد و نظامنامه هم نوشته است باینطور که قرعه بکشند تا درقرعه چه در آید! پس طلب را ما میدهیم. اما چون آقای مخبر از یکی از آقایان گله کردند بنده هم از آقای کیسیون بودجه که هیجده نفرند میخواهم گله کنم يك ماده اینجا نوشته شده که بنده درست نمیفهمم.

(دراینموقع آقای آقا سید یعقوب برای خروج از مجلس

حرکت کردند)

مدرس - (خطاب به آقای آقا سید یعقوب) آقا

بفرمائید.

آقا سید یعقوب - چشم

(بصندلی خود جلوس نمودند)

مدرس - اینجا نوشته اند تمام طلب مبلغ هشت میلیون فرانک کاغذ بقیه مطالبات کمپانی شنیدر کروزو فرانسوی را از باب بودجه ۱۳۰۵ و ۱۳۰۶ بدو قسط یکی چهار میلیون و هفتصد و پنجاه هزار فرانک و دیگری سه میلیون و دوست و پنجاه هزار فرانک و از قرار هر صد فرانک چهار تومان و چهار قران بپردازد. با این ترتیب اگر امروز این لایحه تصویب شد و فردا وزارت مالیه تمام این مبلغ را نصف را صبح داد و نصف دیگرش را عصر باز عمل باین قانون کرده است. دولت کی پیشنهاد کرده است نمیدانم ولی کیسیون بودجه که این را به دو قسط قرار داده چه قدر بین دو قسط فاصله قرار

داده؟ دولت پارسال پیشنهاد کرده است ولی کیسیون بودجه برروز این را تصویب کرده است. اگر این ماده را مجلس تصویب کرد و مالیه نصف این مبلغ را صبح داد نصفش را عصر عمل باین قانون کرده است. یعنی شامل این قانون میشود زیرا نوشته اند بدو قسط ولی فاصله هیچ قرار نداده اند. بنده گله میکنم نه اینکه سوء ظن داشته باشم یعنی میخواهم عرض کنم حواسشان را جمع نکرده اند که درست حساب کنند و لازم بود فاصله بین دو قسط معین شود يك قسمت دیگر از عرض بنده راجع بان فرمایشی بود که یکی از آقایان در اول جلسه فرمودند و آن راجع بفرانک است. در این جا هر صد فرانک را چهار تومان و چهار قران معین کرده اند. ما که از مظنه فزانک اطلاع نداشتیم تحقیقات که کردیم معلوم شد این قیمتی را که آقایان معین کرده اند سیصد و پنجاه و دو هزار تومان میشود. و تفاوتش با قیمت امروزه فرانک تقریباً سی هزار تومان است. خوب. شما که بنا بود قیمت کنید.

شما که از خودمان هستید. و باید بنرخ روز قیمت راعین کنید مثلاً بنده که يك بدهی به آقا دارم یا باید عین را بدهم یا قیمت آنرا ولی در صورتیکه قرار شد قیمت بدهم باید به نرخ و مظنه روز باشد و به نرخ روز باید قیمت را تأدیه کنم. ولی این ترتیبی که کیسیون فرانک را قیمت کرده سی هزار تومان تقریباً تفاوت دارد این مسئله بود که بجهت گله از کیسیون بودجه عرض کردم. ولی تمام فرمایشات آقایان صحیح است و بنده متشکرم که همانطوریکه فرمودند ما يك ملتی باشیم شریف و هیچوقت هم میل نداریم که دیناری بکسی بده داشته باشیم یا منت بکشیم حالا دلالها چکار کرده اند من نمیدانم آیا خورده اند. برده اند ما نمیدانیم. ولی حالا باید يك قسمی کرد که این دقت هائی که آقایان میکنند عمل شود و رفع غائله هم بشود. این بود عرایض بنده و مخلفتم از جهت این کیفیات بود اگر آقایان همچو صلاح

خیال میکنم بهتر است و يك پیشنهادی هم در همین زمینه کرده ام .

مخبر - عرض کنم در این جا که آقای باستانی فرمودند فرانك مطلق نوشته چون بنده مخصوصاً این کلمه را دقت کرده ام در آن سند معامله بفرانك طلا نوشته شده است منتھی در آن روزیکه معامله شده فرانك طلا و کاغذ يك قیمت داشته دولت باین مستمسك گفته است امروز اگر فرانك کاغذ با فرانك طلا مطابقه نمی کند بعا ربطی ندارد و بالاخره خواسته اند طریق حل پیدا کنند و قضیه را بطور خصوصی باینصورت تمام کرده اند که از بودجه ۱۰۳۵ و ۱۳۰۶ بپردازند و همانطور که آقای مدرس فرمودند و با همان حسن عقیده که داشتند که باید بدهی را داد اگر صبح و عصر هم طلب کمپانی را بدهند چه عیبی دارد ؟ کیسیون بودجه کاملاً باین قسمت بر خورد نظر کیسیون بودجه این بوده که از اعتبار بودجه ۱۳۰۵ و ۱۳۰۶ این پول داده شود در هزار و سیصد و شش هر وقت دولت مراجعه باعتبارات خودش کرد و دید میتواند طلب کمپانی را بدهد خواه صبح باشد یا عصر ما هم موافقیم که داده شود و بالاخره ریشه این کار کننده شود و هر يك روزی که زود ز داده شود بهتر است بجهت این که هر يك روز تأخیرش يك مبلغی بجا ضرر میزند .

رئیس - آقای امامی پیشنهاد کرده اند جلسه ختم شود جمعی از نمایندگان - صحیح است

رئیس - مخالفی ندارد ؟ (گفتند خیر)

رئیس - جلسه آتیه روز پنج شنبه چهار ساعت قبل از ظهر خواهد بود

(مجلس بکساعت بعد از ظهر ختم شد)

بکشد . زیرا این پول اول فروردین مطابق قرارداد باید تأدیه شود و هرچه تأخیر شود بضرر ما است . حتی اخیراً بنده اطلاع پیدا کردم که دولت فعلی اجازه خواسته است که چهل روزه این کار را تمام کند و از مجلس تحصیل اجازه کند و مطابق قراردادی که سابق داده اند تمام طلب را بپردازد . اما اینکه فرمودند کیسیون بودجه ملتفت این نکته نشده اینطور نیست ما ملتفت شده ایم زیرا ما اجازه میدهیم بوزارت مالیه که در ظرف دو سال این پول را بدهد نرخش هم معین است از قرار صد فرانك چهل و چهار قران ما ملاك را قران قرار داده ایم نه فرانك . هر صد فرانك چهل و چهار قران و هر روزی که باین ترتیب پول بدهیم آنوقت يك قسطمان را پرداخته ایم و يك قسط را هم قرار داده اند در ۱۳۰۶ بدهند .

ولی در ظرف سال هر وقت که وضعیت مالی اجازه داد و وزارت مالیه قادر شد که این قسط را هم بپردازد چه ضرر دارد و البته برای ما بهتر است و اینکه مافاصله قرار ندادیم مخصوصاً برای همین جهت است که اگر در هر ساعتی وضعیت مالی اجازه داد بتواند این وجه را تأدیه کند و فلسفه اش این است که ممکن است در آخر بروج وزارت مالیه نتواند صد و شصت هزار تومان بدهد ممکن است در ماه بعد بدهد باین ترتیب که در ظرف یکسال سیصد و شش يك قسط و برای سیصد و پنج هم که تمام شده حالا يك قسط میدهد و نرخ هم معین است که هر صد فرانکی چهل و چهار قران معین شده ولی باز بنده در قسمتی با نظریه حضرتعالی موافقم که به نرخ روز رأی بدهیم و بکمترتبه هم باشد که بنده حساب میکنم می بینم بصرفه ما هم هست برای اینکه اگر با نرخ روز رأی بدهیم امروز قیمت فرانك نازل است و تصور میشود که در آتیه ترقی بکنند و اگر ما بکدفعه بنرخ روز بپردازیم

بپردازیم ... این مبلغ را هم که بنده حساب کرده بیست و پنج هزار و دو صد تومان میشود . و این هم يك مبلغ مهمی است . ولی چیزی که هست این است که در نتیجه شدت مطالبه کمپانی شنیدیم و بماطله دولت ایران در این مدت بیست سال بعد از اینکه دولت پول ندارد (زیرا در این مدت تمام عذر دولت بر این بود که پول نداریم ولی اعتراضی در اصل طلب نداشته) حتی بنده در کیسیون بودجه عنوان کردم که خوبست به بینیم آیا قانونی مرور زمان دولت فرانسه شامل این طلب میشود یا نه ؟ برای این که خیال کردیم قطعاً آنها يك قانون مرور زمانی نسبت باین قبیل موضوعات دارند و شاید يك همچو موضوعی را شامل شود و فرجه از برای ما باشد . در این قسمت وارد شدیم و مطالعات کردیم دیدیم کمپانی در تمام این مدت چه توسط وزارت خارجه و چه توسط سفارت در پاریس و چه توسط اشخاص دیگر مطالب بوده است . نادر دوره پنجم در کابینه که برپاست اعلیحضرت اقدس همایونی تشکیل شده بود این قضیه را باسراجه به کمپانی شنیدر قطع کردند و همان طوری که آقای مخبر توضیح دادند در آن اوراق و اسناد که ما مراجعه کردیم فرانك مطلق نوشته بودند و میگویند ظاهراً فرانك مطلق اطلاق بر فرانك طلا میشود . بعد دولت داخل مذاکره شد و قطع کرد باین طور که فرانك کاغذ باشد و اگر تاکنون زول این پول را حساب میکردند شاید زبان از این مبلغ میشد . خلاصه اینکه دولت باین مبلغ قطع کرده منتھی در آن اوان نرخ فرانك صدی چهل و چهار قران بوده است . و این تفاوت از این جا حادث شده است . در آن موقع باین ترتیب قطع کرده اند و حالا شاید کمپانی چون می بیند اوضاع مالی ما قدری بهبودی حاصل کرده است همچو تصور کنند که هرچه اینکار تأخیر بیفتد برای او مفید خواهد بود . برای اینکه ربح سنه ۱۳۰۵ را هم حساب بکنند و روی طلبش

بپردازیم ... این مبلغ را هم که بنده حساب کرده بیست و پنج هزار و دو صد تومان میشود . و این هم يك مبلغ مهمی است . ولی چیزی که هست این است که در نتیجه شدت مطالبه کمپانی شنیدیم و بماطله دولت ایران در این مدت بیست سال بعد از اینکه دولت پول ندارد (زیرا در این مدت تمام عذر دولت بر این بود که پول نداریم ولی اعتراضی در اصل طلب نداشته) حتی بنده در کیسیون بودجه عنوان کردم که خوبست به بینیم آیا قانونی مرور زمان دولت فرانسه شامل این طلب میشود یا نه ؟ برای این که خیال کردیم قطعاً آنها يك قانون مرور زمانی نسبت باین قبیل موضوعات دارند و شاید يك همچو موضوعی را شامل شود و فرجه از برای ما باشد . در این قسمت وارد شدیم و مطالعات کردیم دیدیم کمپانی در تمام این مدت چه توسط وزارت خارجه و چه توسط سفارت در پاریس و چه توسط اشخاص دیگر مطالب بوده است . نادر دوره پنجم در کابینه که برپاست اعلیحضرت اقدس همایونی تشکیل شده بود این قضیه را باسراجه به کمپانی شنیدر قطع کردند و همان طوری که آقای مخبر توضیح دادند در آن اوراق و اسناد که ما مراجعه کردیم فرانك مطلق نوشته بودند و میگویند ظاهراً فرانك مطلق اطلاق بر فرانك طلا میشود . بعد دولت داخل مذاکره شد و قطع کرد باین طور که فرانك کاغذ باشد و اگر تاکنون زول این پول را حساب میکردند شاید زبان از این مبلغ میشد . خلاصه اینکه دولت باین مبلغ قطع کرده منتھی در آن اوان نرخ فرانك صدی چهل و چهار قران بوده است . و این تفاوت از این جا حادث شده است . در آن موقع باین ترتیب قطع کرده اند و حالا شاید کمپانی چون می بیند اوضاع مالی ما قدری بهبودی حاصل کرده است همچو تصور کنند که هرچه اینکار تأخیر بیفتد برای او مفید خواهد بود . برای اینکه ربح سنه ۱۳۰۵ را هم حساب بکنند و روی طلبش

رئیس - آقای باستانی

باستانی - این که آقای مدرس فرمودند ما يك عده طلب کار های داخلی داشتیم که مدتها در مجلس شورای ملی منحصر بودند و دولت توجه نکرد و هنوز که رئیس نادبه طلب آنها را معین کند ندوین نکرده بنده هم تصدیق میکنم و مطالبات داخلی را هم البته باید پرداخت . ولی همالطوری که خودشان فرمودند مطالبات خارجی هم که مسلم است آنها را هم باید داد ولی در این جا يك تفاوتی هست . و آن این است که پرداخت طلب خارجی باید مقدم باشد بر طلب داخلی . چرا ؟ بجهت همان حکم طبیعی که هست باین معنی که در زندگانی خصوصی و خودمانی یعنی در خانه خودمان میگوئیم هر طور باشد میگذرد و چندان اهمیتی ندارد ولی همیشه سعی میکنیم که قسمت بیرون ما منظم باشد قسمت سیاست خارجی ما هم هر چه منظم باشد بهتر است .

اما گلبه که از کیسیون بودجه فرمودند دو قسم بود . یکی اینکه چرا نرخ فرانك را ملتفت نشده اند خبر اما بنده ملتفت شدم و سایر رفقا هم ملتفت بودند در اطراف این موضوع هم در کیسیون بودجه مذاکراتی شد . وقتی که بنده اول تحقیق کردم گفتند که مظنه فرانك در بازار سی و سه قران است .

بعد که تحقیق کردیم گفتند بیشتر است . امروز هم روزنامه ایران را بنده خواندم معلوم شد هر صد فرانکی چهار تومان و هفده شاهی است . و بنده هم طرفدار